

Pohjois-Suomi

Aluehallintovirasto
Ympäristöluvut

PÄÄTÖS

Nro 77/2013/2

Dnro PSAVI/93/04.09/2012

Annettu julkipanon jälkeen

7.11.2013

ASIA

Sadinsatkon pohjavedenottamon rakentaminen, pohjaveden ottaminen ja vesijohdon rakentaminen Peräjoen ja Orajärven alitse, Sodankylä

HAKIJA

Orajärven Vesihuolto Oy
Orajärventie 1853
99560 Orakylä

SISÄLLYSLUETTELO

HAKEMUKSEN VIREILLETULO.....	3
LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA.....	3
ALUEEN KAAVOITUSTILANNE JA SUOJELUALUEET	3
HANKKEEN SIJAINNIPAIKKA JA SEN YMPÄRISTÖ	3
LUPAHAKEMUKSEN SISÄLTÖ.....	4
Hankkeen tarkoitus ja yleiskuvaus	4
Pohjavesitutkimukset	4
Suoritettavat toimenpiteet ja rakenteiden tekninen kuvaus.....	5
Kiinteistötiedot	6
Hanketta koskevat sopimukset ja suostumukset	7
Hankkeen vaikutukset.....	7
Hankkeen hyödyt ja menetykset	7
HAKEMUKSEN KÄSITTELY.....	7
Hakemuksen täydennys.....	7
Hakemuksesta tiedottaminen	7
Lausunnot.....	8
Muistutukset.....	9
Hakijan selitys.....	12
ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU	17
Luparatkaisu	17
Lupamääräykset.....	18
Ohjaus ennakoimattoman edunmenetyksen varalta	20
Perustelut	20
Luvan myöntämisen edellytykset.....	20
Lupamääräykset.....	21
Sovelletut säännökset	21
Lausuntoihin ja muistutuksiin vastaaminen	21
PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO.....	22
Päätöksen yleinen täytäntöönpanokelpoisuus.....	22
KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN.....	22
PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN.....	23
MUUTOKSENHAKU	24

HAKEMUKSEN VIREILLETULO

Orajärven vesihuolto Oy on 12.12.2012 aluehallintovirastossa vireille pannesmassaan ja myöhemmin täydentämässään hakemuksessa pyytänyt lupaa Sadinsatkon pohjavedenottamon rakentamiseen, pohjaveden ottamiseen ja vesijohdon rakentamiseen Peräjoen ja Orajärven alitse Sodankylän kunnassa.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Vesilain 3 luvun 2 § ja 3 §:n 1 momentti 4) kohta sekä 1 luvun 7 §:n 1 momentti

ALUEEN KAAVOITUSTILANNE JA SUOJELUALUEET

Orajärven alueella on voimassa Lapin ympäristökeskuksen 27.2.1996 vahvistama Orajärven yleiskaava. Alueella ei ole vireillä uusia kaavoitushankkeita.

Hankkeen vaikutusalueella ei ole tiedossa uhanalaisesiintymiä eikä luonnonsuojelualueita.

HANKKEEN SIJAINNITPAIKKA JA SEN YMPÄRISTÖ

Sadinsatkon ottamoalue sijaitsee noin 4 km Orajärven kylästä Pelkosenniemelle päin. Alueen korkeimmat vaarat ovat pohjoisessa Ruonivaara ja Oratunturi sekä etelässä Rovasvaara ja Ympärystävaara. Vedenottamopaikka sijaitsee Peräjoen valuma-alueella, jonka pinta-ala ottamon kohdalla on 22,38 km². Ottamopaikalta Peräjoki laskee noin 1,3 km päässä Orajärveen. Maastoltaan valuma-alue on jyrkkäpiirteistä moreenimaata. Soita valuma-alueella on vähän. Valtatie 5 sijaitsee lähimmillään noin 300 metrin ja ampumarata noin 700 metrin etäisyydellä ottamokaivoista. Alueella olevasta lähteestä etäisyys lähimpään ottamokaivoon on noin 100 metriä.

Sadinsatkon pohjaveden muodostumisalueen pinta-ala on noin 1,1 km². Suurelta osin muodostumisalue on Ruonivaaran rinnettä. Maaperältään alue on moreenia. Ruonivaaran laita on kivistä, osin kallioista maastoa. Valtatien 5 eteläpuoli on hiekkapitoisempaa moreenialuetta.

Rakennettava vesijohto alittaa Peräjoen noin 300 m jokisuusta ylävirtaan. Orajärven Järvenperässä vesistön alitusta on yhteensä 3 943 m ja Orajärven Honkaniemen edustalla 840 m.

LUPAHAKEMUKSEN SISÄLTÖ

Hankkeen tarkoitus ja yleiskuvaus

Hakija hakee lupaa pohjaveden ottamiseen Sadinsatkon pohjavesialueelta ja veden johtamiseen kylän toiminta-alueelle talousvetenä käytettäväksi.

Vesi johdetaan rakennetavalla vesijohdolla PEH-110-10 Huhdanniemeen, jossa uusi vesijohto yhdistetään vanhaan vesijohtoon. Lisäksi rakennetaan johtolinjan haara PEH-90-10 Möykymärantaan alueen kiinteistöjen liittämiseksi vesijohtoverkoston. Myös Honkaniemeen rakennetaan vesijohto PEH-90-10 vanhasta runkovesijohdosta.

Vettä on tarkoitus ottaa yhteensä maksimissaan 150 m³ vuorokaudessa kahdesta pohjavesikaivosta, joiden antoisuus on arvioitu olevan noin 200 m³ vuorokaudessa. Keskimääräinen veden kulutus on ollut Orajärvellä noin 30–40 m³ vuorokaudessa ja suurin vuorokausikulutus noin 60–70 m³ vuorokaudessa.

Tämän lupahakemuksen yhteydessä haetaan lupaa rakentaa vedenotto- moilta kylälle johtava syöttövesijohto PEH-110-10 Peräjoen ja Orajärven vesistöjen alitse.

Hankkeen tarkoituksena on turvata Orajärven kylän toiminta-alueen talousveden saanti yleensä sekä myös kriisiaikana tai poikkeustilanteissa. Nykyinen vedenottamo jää myös käyttöön.

Vedenotto suoritetaan kahdesta M-160 siiviläputkikaivosta, joiden päälle rakennetaan pengerrytetty huolto- ja laitekaivo. Vedenottamoalueelle rakennetaan huoltorakennus, johon sijoitetaan vedenottamiseen tarvittavia laitteita. Rakennus toimii myös vesiyhtiön tarvike- ja varaosavarastona. Vedenlaatu pyritään varmistamaan rakennukseen sijoitettavalla UV-laitteella.

Vedenottamopaikoille ja rakennukselle rakennetaan huoltotiet ja sähkölinjat sekä vesijohdot. Ottamokaivojen lähialue aidataan.

Pohjavesitutkimukset

Lapin ympäristökeskus on tehnyt alueella pohjavesitutkimuksen vuonna 1996. Koepumppaus tehtiin kahdesta putkesta. Pumppausaika oli 40 vuorokautta. Pumppausteho vaihteli 172–360 m³/vrk. Tutkimuksen perusteella kohteesta arvioitiin saatavan hyvälaatuista pohjavettä noin 200 m³/vrk.

Lapin ELY-keskus on tehnyt kesällä 2013 täydentävän pohjavesitutkimuksen. Tutkimuskohde sijaitsee noin 60 metriä aiemmasta tutkimuskohteesta pohjoiseen. Kairauksien perusteella soveliaimmaksi pumppauspisteeksi on valittu kairauspiste UP 1159. Pumppaus tehtiin teholla 216 m³/vrk 18 vuorokauden ajan. Pumppauksen aikana vedenpinta kaivossa laski 60 cm. Pumppauksen aikana seurattiin myös noin 100 metrin päässä olevan lähteen vedenkorkeutta. Lähteen vedenpinta laski pump-

pauksen aikana 3 cm, mikä osittain johtui myös kuivasta sateettomasta jaksosta.

Vedenlaatu pysyi kohteessa hyvänä pumppauksen loppuun asti. Veden happipitoisuus oli koko ajan 11,6 mg/l, mikä kertoo hyvästä puskurista raudan ja mangaanin suhteen. Myös rauta (<6 mg/l) ja mangaani (<10 mg/l) pysyivät alhaisina koko pumppauksen ajan. Koepumppauspisteestä UP 1159 arvioidaan saatavan jatkuvassa käytössä pohjavettä noin 180 m³/vrk. Vesianalyysin mukaan pH oli 6,9, joten veden alkalointi ei ole välttämättä tarpeen.

Suoritettavat toimenpiteet ja rakenteiden tekninen kuvaus

Pohjaveden ottaminen tehdään kahdesta pohjavesikaivosta maksimissaan 150 m³/vrk. Keskimääräinen ottotarve on 30–40 m³/vrk, maksimivuorokausikulutus 60–70 m³ ja huipputuntikulutus noin 7 m³.

Rakennettava veden ottamo on hakijalle toinen vedenottamo. Myös nykyinen ottamo jää käyttöön. Näin varmistetaan vedensaanti poikkeus- ja kriisitilanteissakin.

Vedenottamo koostuu kahdesta pohjaveden tutkimuskaivosta UP 1159 ja UP 1161. Kaivojen tyyppinä on siiviläputkikaivo. Laitekaivojen materiaali on teräsbetoni. Kaivoihin sijoitetaan uppopumppu. Vedenottamorakenteet ja niiden sijainti on esitetty yksityiskohtaisesti hakemuksen liitteissä. Kummankin kaivon ympärille rakennetaan aitaus ja lukittava portti.

Vedenottamokaivoilta vesi pumpataan kahdesta siiviläputkikaivosta huoltorakennukseen, jossa on veden UV-käsittely sekä lähtevän veden mittaus ja talousvesinäytteenottohana. Verkostopaine nostetaan laitoksen nykyiseen verkostopaineeseen. Huoltorakennukseen sijoitetaan vedenottamon sähkö-, ohjaus- ja automaatiolaitteet. Rakennukseen varataan tilaa vesiyhtiön tarvikkeille ja varaosille.

Hankkeeseen liittyy kolmen johtolinjan rakentaminen. Syöttövesijohto 1–1.0 Huhdanniemeen on pituudeltaan 5 244 m, johon sisältyy Orajärven alitusta 3 735 m ja Peräjoen alitus 15 m. Syöttövesijohto 2–2.0 vanhasta linjasta Honkaniemeen on pituudeltaan 856 m, johon sisältyy Orajärven alitusta 840 m. Syöttövesijohto 3–3.1 johdosta 1–1.0 Möykymärantaan pituudeltaan 217 m, johon sisältyy Orajärven alitusta 208 m. Johtolinja 1–1.0 rakennetaan PEH-110-10 putkella ja muut linjat PEH-90-10 putkella.

Orajärvessä vesijohto painotetaan vesistön pohjaan. Jos työ tehdään talvella jään päältä, jäädytetään työalue hyvissä ajoin ennen työn aloittamista. Jään paksuus mitoitetaan urakoitsijan toimesta käytettävän konekaluston mukaan.

Putket painotetaan 100 %:n painotuksella suunnitelmapiirustuksien mukaisesti. Painojen välinen etäisyys on merkitty suunnitelmapiirustuksiin. Etäisyys riippuu painojen koosta ja maksimissaan se saa olla 2 metriä. Painot

on sidottava toisiinsa, niin että ne eivät pääse liikkumaan asennustyön aikana. Putkien asema tarkastetaan sukellustyönä. Kaikille putkille tehdään painekoe.

Rannoilla vesisyvyyden ollessa alle 1,5 m putket kaivetaan suunnitelmapiirustuksien mukaiseen syvyyteen ja painotetaan kaivannon pohjaan. Rannat verhoillaan kaivannon kohdalta suodatinkankaalla KL 4 ja kiviverhouksella eroosion estämiseksi. Työssä rikkoutuneet ranta-alueet maisemoidaan nykyistä tilannetta vastaavaksi. Vesijohdot merkitään rannoilla tyyppiirustuksen KUNTEK 5421 mukaisesti.

Arvioitu vesistöналitustöiden kestoaika on yhteensä noin 30 työpäivää. Työalue merkitään maastoon näkyvästi ja mahdollinen liikenne (moottorikelkat yms.) ohjataan työalueen ohi.

Myös Peräjoen alituksessa painotus on esitetty tehtäväksi betonipainoilla. Tarpeen mukaan putki suojataan terässuojaputkella.

Rakentaminen on tarkoitus toteuttaa viimeistään vuoden 2014 loppuun mennessä. Jos lupa- ja rahoitusasiat ovat kunnossa, voidaan työt aloittaa vuoden 2013 syksyllä. Vesistöналitustöille varataan mahdollisuus toteutukseen keväällä 2014. Vedenottamo olisi käyttökunnossa keväällä 2014, jolloin vesi johdettaisiin kylän verkostoon. Kaivon siiviläputket on rakennettu kesällä 2013.

Kiinteistötiedot

Vedenottamon rakentaminen ja pohjaveden otto kohdistuu kiinteistön Haapala (758-411-21-10) alueelle. Huoltotien ja syöttövesijohdon rakentaminen kohdistuu kiinteistön Ruonilehto (758-411-9-43) alueelle. Lisäksi Huoltotien rakentaminen kohdistuu kiinteistön Lisä-Hyötylä (758-405-1-33) alueelle.

Peräjoen alituksen kohdalla ranta-alueella rakentaminen kohdistuu kiinteistön Ruonilehto (758-411-9-43) ja kiinteistön Puistola (758-411-21-16) alueelle. Vesialueella rakentaminen kohdistuu kiinteistön Orajärven jakokunnan vedet (758-411-876-1) alueelle.

Orajärven alituksissa linjoilla 1–1.0, 2–2.0 ja 3–3.0 rakentaminen kohdistuu kiinteistön Orajärven jakokunnan vedet (758-411-876-1) vesialueelle. Johtolinjan 1–1.0 ranta-alueella rakentaminen kohdistuu kiinteistön Haapala (758-411-21-10) alueelle, sekä kiinteistön Huhtala (758-411-5-6) välittömään läheisyyteen. Johtolinjan 2–2.0 ranta-alueella rakentaminen kohdistuu kiinteistöjen Hyötylä (758-411-16-12) ja Honkaranta (758-411-16-11) raja-alueelle. Johtolinjan 3–3.0 ranta-alueella rakentaminen kohdistuu kiinteistön Tommila 758-411-8-26 alueelle ja kiinteistön Törmälä (758-411-8-32) raja-alueen läheisyyteen.

Hanketta koskevat sopimukset ja suostumukset

Hakija on tehnyt sopimuksen rakenteiden sijoittamisesta kaikkien niiden kiinteistöjen omistajien kanssa, joiden alueelle rakentaminen ja rakenteiden sijoittaminen kohdistuu lukuun ottamatta vesijohdon rantautumisaluetta kiinteistön Törmälä (758-411-8-32) alueella.

Hankkeen vaikutukset

Pohjavesialueella eikä sen läheisyydessä ole muita pohjavesikaivoja tai vedenottoja. Lähin lomarakennus on noin 800 m päässä vedenotosta pohjavesialueen alavirran puolella. Viitaten pohjavesitutkimuksiin ei vedenotolla katsota olevan vaikutusta alueen pohjavesitilanteeseen eikä noin 100 metrin päässä olevaan lähteeseen.

Sadinsatkon vedenottamon rakentamisella ja vedenotolla ei ole vaikutusta Peräjoen eikä Orajärven vedenkorkeuksiin tai virtaamiin.

Vesijohtoputken upottaminen, laskeminen ja kaivaminen vesistöön ei aiheuta sellaisia vesistömuutoksia, joilla olisi vaikutusta kalastukseen. Työsuorituksen aikana tulee esiintymään lyhytaikaista veden samenumista.

Koska työsuoritus on lyhytaikainen ja mahdollinen vaikutusalue pieni, ei hakija ole esittänyt hankkeelle erillistä tarkkailua.

Hankkeen hyödyt ja menetykset

Hakijalla on tällä hetkellä käytössä talousveden ottoon vain yksi kaivo. Hankkeen tarkoituksena on turvata Orajärven kylän toiminta-alueen talousveden saanti yleensä sekä myös kriisiaikana ja poikkeustilanteissa. Nykyinen vedenotamo jää myös käyttöön.

Hankkeen rakenteista aiheutuu vähäistä haittaa sijaintikiinteistöille ja rakennustoista aiheutuu vähäistä samenumusta Orajärveen.

HAKEMUKSEN KÄSITTELY

Hakemuksen täydennys

Hakemusta on täydennetty 31.12.2012 pohjaveden muodostumisalueen kiinteistöjen omistajatiedoilla. Hakemusta on täydennetty 1.10.2013 muutoksella kaivopaikkoihin, lisäpohjavesitutkimuksella ja mittauksilla vaikutuksesta lähteeseen.

Hakemuksesta tiedottaminen

Aluehallintovirasto on vesilain 11 luvun 7, 10 ja 11 §:ssä säädetyllä tavalla kuuluttamalla asiasta aluehallintovirastossa ja Sodankylän kunnassa varannut tilaisuuden muistutusten tekemiseen ja mielipiteiden esittämiseen hakemuksen johdosta viimeistään 6.3.2013. Kuulutus on erikseen lähetetty asiakirjoista ilmeneville asianosaisille.

Aluehallintovirasto on vesilain 11 luvun 6 §:n mukaisesti pyytänyt hakemuksen johdosta lausunnon Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta ja kalatalousyksiköltä sekä Sodankylän kunnalta ja Sodankylän kunnan ympäristönsuojelu- ja kaavoitusviranomaiselta.

Lausunnot

1) **Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue** on lausunnossaan todennut, että koepumpauspisteestä TK108 noin 40–50 metrin päässä on tutkimusajankohtana vuonna 1996 ollut luonnontilainen lähde. Koepumpauspaikka sijaitsee pohjaveden virtaussuunnassa lähteen yläpuolella. Koepumpauksen ei havaittu vaikuttavan lähteen tilaan, mutta tarkempia tutkimuksia tai mittauksia ei ole tuolloin tehty.

Lausunnon antaja on katsonut, että hakemusta tulee täydentää ainakin lähdeselvitysten osalta, sillä hakemuksessa olevien tietojen perusteella on vaikea arvioida vedenoton vaikutuksia ympäristöön. Lähteen ja sen ympäristön (mm. noroalue) nykytila, kasvillisuus (inventointi) ja virtaama tulee selvittää. Lisäksi mahdollisen vedenoton vaikutukset lähteeseen tulee selvittää. Vedenotto ja siihen liittyvät rakenteet eivät saa vaarantaa lähteen luonnontilaa (VL 2 luku 11 §).

Haettu vedenottomäärä on melko suuri suhteessa ilmoitettuun vedentarpeeseen, eikä haettua vedenottomäärää ole hakemuksessa juurikaan perusteltu. Myös lähteen luonnontilaisena säilymisen kannalta vedenottomäärää on syytä vielä tarkastella.

Pohjaveden virtaussuunta ja riskitoimintojen (mm. ampumarata, tie) mahdollisia vaikutuksia pohjaveden laatuun olisi syytä alueella selvittää esimerkiksi havaintoputkien avulla ja myös tarkkailuohjelman laatimista varten. Lausunnon antaja on katsonut, että vedenoton tarkkailusuunnitelma (mm. pohjaveden pinnan havainnointi, raakaveden laadun tutkiminen, lähteeseen liittyvä tarkkailu) tulisi esittää jo lupahakemusvaiheessa.

Täydennetystä hakemuksesta tulee pyytää ELY-keskuksen lausunto.

2) **Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousyksikkö** on lausunnossaan todennut, että vesistöjen alitse rakennettavien vesijohtojen painotuksessa tulee käyttää sileäpintaisia painoja, joissa ei ole pyydyksiin tarttuvia ulokkeita. Perustelunaan lausunnon antaja on todennut, että Orajärvi on kalatalousvesi, johon on istutettu mm. järvitaimenta ja pohjasiikaa. Matalampia ranta-alueita lukuun ottamatta, joissa vesijohdot upotetaan kaivantoon, vesijohdot lasketaan painojen avulla Orajärven pohjalle. Sileäpintaisten painojen käyttö ehkäisee ja vähentää pyydysvaurioita ja vieheiden menetyksiä kalastuksessa.

3) **Sodankylän kunnan ympäristölautakunta** on lausunnossaan todennut, että lupahakemuksessa ei ole esitetty Orajärven Vesihuolto Oy:n uutta toiminta-aluetta. Vesihuoltolaitoksen uusi toiminta-alue tulee määrittää vesihuoltolain mukaisesti ennen lupaa koskevien töiden aloittamista.

Sodankylän kunnan vesihuollon kehittämissuunnitelman P14452 mukaan Orajärven alueen sijaitessa osin vesistön läheisyydessä olisi harkittava keskitettyä jätevesihuoltoa, tai jätevesien käsittelyä on tehostettava kiinteistökohtaisesti tai useamman kiinteistön yhteisesti. Lausunnon antaja on painottanut, että mikäli Orajärven alueella pitäydytään kiinteistökohtaisessa jäteveden käsittelyssä, tulee jätevesijärjestelmien olla haja-asutuksen jätevesiasetuksen mukaiset 15.3.2016 mennessä.

Orajärven alueella sijaitsevalla Peräjoen pohjavesialueella (12 758 215, III luokka, muu pohjavesialue) uuden vedenottamon läheisyydessä sijaitsee kolme pohjaveden laadun riskikohdetta. Pohjavesialueen reuna-alueella uuden vedenottamon pohjoispuolella sijaitsee ampumarata. Lisäksi uuden vedenottamopaikan läheisyydessä pohjoispuolella on sijainnut hevostalleja ja asutusta. Pohjaveden virtaussuunta on näiltä riskikohteilta kohti vedenottamo. Myös valtatie 5 kulkee pohjaveden muodostumisalueen läpi itä-länsi-suunnassa. Riskikohteiden sijainti tulee ottaa huomioon lupamääräyksissä ja vedenlaatu tulee varmistaa.

Hankkeeseen sisältyy vesistön alitusta 4 798 metrin matkalta. Mahdollinen kaivutyö vesistössä tulee suorittaa samentumista mahdollisimman vähän aiheuttavin menetelmin. Lausunnon antaja on katsonut, ettei kyseessä ole enää vähäinen alitus ja näin ollen samentumiseen liittyvää tarkkailua tulee harkita. Ylimääräinen kaivumaa tulee poistaa vesistöstä sekä sen rannoilta ja rakennustyön aiheuttamien jälkien poistamisesta on huolehdittava.

Lupahakemuksessa viitataan useaan otteeseen alueen pohjoisosassa sijaitsevaan Ronivaaraan. Vaaran oikea nimi on Ruonivaara. Nimi tulee muuttaa hakemukseen.

Muistutukset

4) **Sodankylän riistanhoitoyhdistys** (Kirkonkylän ampumarata 758-411-2-31) on vaatinut, että jos Orajärven vesihuolto Oy:n tai jonkun muun toimesta vedenottamo rakennetaan ao. alueelle, muistuttajalla ei ole minikäänlaisia korvausvelvollisuuksia millekään taholle, tapahtuipa mahdollisessa vedenottamossa mitä vahinkoja, onnettomuuksia tai veden pilaantumista tahansa ja vaikka aiheuttajana olisi ampumarata-alueella tapahtuva toiminta tai siitä aiheutuva seuraamus.

Lisäksi muistuttaja on vaatinut seuraamaan vähintään 4 kertaa vuodessa vedenlaatua ja siinä olevia aineksia. Muistuttaja on vaatinut myös, että ennen kuin mahdollinen vedenotto alkaa, näytteitä on otettu vähintään vuoden ajan eri vuodenaikoina, jotta saadaan vertailukohta vedenlaadun seuraamiseen.

Jos muistuttajan toiminta aiheuttaa mahdolliselle vedenottamolle haittaa ja vahinkoa, ei muistuttaja katso olevansa väistytvä toimija alueella. Mikäli viranomaiset kuitenkin päättävät, että rata-alue on siirrettävä, niin siirtämisestä aiheutuvat kaikki kustannukset ja vahingot on vedenottamoluvan hakijan tai luvanhaltijan korvattava muistuttajalle täysimääräisesti.

Muistuttaja on todennut, että kiinteistöllä sijaitsee riistanhoitoyhdistyksen ampumarata ja huoltorakennus. Kiinteistön alueella on sama pohjavesialue, johon on nyt tarkoitus tehdä vedenottamo. Ampumarata on ollut alueella jo yli 20 vuotta. Radalla on vuosittain useita rhy:n järjestämiä ammunta tapahtumia ja ampumakokeita. Lisäksi RHY:n jäsenet voivat käyttää rataa ampumaharjoitteluun. Alue on merkitty kaavaan ampumarata-alueeksi.

Kiinteistö sijaitsee alueella, josta aiottuun vedenottamoon on matkaa noin 800 metriä. Ampumarata-alueelta voi aiheutua luodeissa olevien metallien saostumista. Tämä asia on aikanaan huomioitu, kun ampumaradalle ja sen toiminnalle on myönnetty lupa. Tuolloin alueelle ei ole ollut tarvetta eikä aikomustakaan rakentaa vedenottamoa. Mahdollinen vedenottamon rakentaminen voi vaikeuttaa ampumaradan toimintaa.

5) **XX ja XX** (Hildurinmaa 758-411-9-39) on vaatinut, että kiinteistön luonne ja käyttö otetaan huomioon lupa-asiaa ratkaistaessa. Muistuttaja on vaatinut, että jos vedenottamo rakennetaan, muistuttajalla ei ole minkäänlaisia korvausvelvollisuuksia kenellekään, tapahtuipa mahdollisessa vedenottamossa mitä vahinkoja, onnettomuuksia tai veden pilaantumista tahansa ja vaikka aiheuttajan olisi muistuttajan kiinteistön alueella tapahtuva toiminta tai siitä aiheutuva seuraamus.

Lisäksi muistuttaja on vaatinut vuotuisena korvauksena 500 € (alv 0 %) si-dottuna indeksiin. Korvauksen perusteena muistuttaja on pitänyt sitä, että metsän ja klapituotannon tehokas käyttö häiriintyy vedenottamon aiheut-taman lisävarovaisuuden myötä. Siitä aiheutuu selkeitä lisäkustannuksia esimerkiksi varovaisemman metsänkäsittelyn ja mahdollisten bioöljyjen käytön vuoksi.

Kiinteistöllä on suuri metsätaloudellinen ja virkistyskäytöllinen merkitys. Kiinteistön alueella on sama pohjavesialue, mihin nyt on tarkoitus tehdä vedenottamo. Muistuttajalla on juuri pohjavesialueen reunaan rajoittuvana klapituotantoalue ja siihen olennaisesti liittyvä tiestö ja varastopaikka. Tällä hetkellä kohteella on varastoituna noin 100 m³ koivupuuta ja noin 50 m³ keloja ja kuivaa kuusipuuta. Lisäksi paikalla on valmista klapia noin 15 m³.

Kohteella käytetään koneita, kuorma-autoja ja traktoreita. Näissä laitteissa ja ajoneuvoissa on aina öljyn valumisvaara. Uhkaa on torjuttu rakentamalla varastoalue osittain savimurskeesta.

Muistuttajan omistamien metsien puustollisesti paras ja hakkuumahdollisuuksista suurin osa on kiinteistön itäreunassa, josta aiottuun vedenottamoon on vain muutamia satoja metrejä. Vedenottamon rakentaminen voi

vaikeuttaa hakkuiden toteuttamista ja saattaa aiheuttaa myös, mahdollisen konerikon ja öljyvuodon sattuessa, vedenottamon saastumisen.

Kiinteistöllä on myös virkistyskäyttöä. Sinne on tarkoitus rakentaa varasto- ja taukotupatilat, joihin otetaan käyttövesi omasta kaivosta. Jätevedet käsitellään asetuksen määrämällä tavalla. Vedenottamo voi haitata veden riittävyttä kaivossa. Tuo haitta on huomioitu korvausvaatimuksessa.

6) **XX ja XX** (Kolmio 758-411-9-20) on vaatinut, että jos vedenottamo rakennetaan, muistuttajalla ei ole minkäänlaisia korvausvelvollisuuksia kenellekään, tapahtuipa mahdollisessa vedenottamossa mitä vahinkoja, onnettomuuksia tai veden pilaantumista tahansa ja vaikka aiheuttajana olisi muistuttajan kiinteistöllä tapahtuva toiminta tai siitä aiheutuva seuraamus.

Lisäksi muistuttaja on vaatinut vuotuisena korvauksena 1 000 € (alv 0 %) sidottuna indeksiin. Korvauksen perusteena muistuttaja on pitänyt sitä, että konehuolto- ja varastoalueen käyttö häiriintyy vedenottamon aiheuttaman lisävarovaisuuden myötä. Siitä aiheutuu selkeitä lisäkustannuksia esimerkiksi mahdollisten bioöljyjen käytön vuoksi.

Taloon otetaan käyttövesi omasta kaivosta. Jätevedet käsitellään asetuksen määrämällä tavalla. Vedenottamo voi haitata veden riittävyttä kaivossa. Tuo haitta on huomioitu em. korvausvaatimuksessa. Lisäksi mahdollinen sakokaivojen ja jätevesijärjestelmän muuttaminen on korvattava täysimääräisesti.

Muistuttajan koti sijaitsee kiinteistöllä. Kiinteistön alueella on sama pohjavesialue, johon nyt on tarkoitus tehdä vedenottamo. Kodin käyttövesi otetaan muistuttajan omasta porakaivosta, joka on samassa pohjavesialueessa. Jätevedet johdetaan sakokaivoihin ja imeytyskenttään, jonka purku on pohjavesialueen ulkopuolelle.

Muistuttaja on metsäkoneyrittäjä. Kiinteistön aluetta käytetään koneiden säilyttämiseen, huoltoon ja korjaukseen sekä varastopaikkana. Kohteella käytetään koneita, kuorma-autoja ja traktoreita. Näissä laitteissa ja ajoneuvoissa on aina öljyn valumisvaara. Uhkaa on torjuttu rakentamalla varastoalue ja konepiha osittain savimurskeesta. Kiinteistö sijaitsee alueella, josta aiottuun vedenottamoon on vain muutamia satoja metrejä. Vedenottamon rakentaminen voi vaikeuttaa koneyrityksen toimintaa ja saattaa aiheuttaa myös mahdollisen konerikon ja öljyvuodon sattuessa mahdollisesti rakennettavan vedenottamon saastumisen.

7) **XX** (Rantamajjala 758-411-9-31) on vaatinut, ettei vedenottamolle tule myöntää lupaa. Suunniteltu vedenottamo sijaitsee alueella, jossa on ollut runsasta savottatoimintaa kämppä rakenteineen ja hevostalleineen. Pohjaveden kertymäalueella sijaitsee myös Sodankylän Rhy:n ampumarata.

Muistuttaja on suurperheellisenä, kuusi 3–15 v lasta omaavana, katsonut mahdollisen veden pilaantumisen niin suurena riskinä, ettei ole hyväksy-

mässä vedenottamoita Sadinsatsoon. Mikäli se toteutetaan, todennäköisesti tarkkailukustannukset nostavat veden hintaa kohtuuttomasti.

Varaveden järjestämiseksi tulee selvittää myös muut vaihtoehdot.

Hakijan selitys

1) Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Vesimäärä

Hakemuksessa ei ole esitetty, että vettä otetaan keskimäärin 15–35 m³/vrk, vaan siinä on esitetty, että vettä otetaan maksimissaan 150 m³/vrk ja keskimäärin 30–40 m³/vrk. Vesilaitoksella ei ole mittaustuloksia kuin keskimääräisestä vedenkulutuksesta, joka on vaihdellut 30–40 m³/vrk.

Kun suunnitellaan vedenottamoita, ei vedenkulutusta mitoiteta keskimääräisen kulutuksen perusteella. Mitä pienempi vesilaitos on kyseessä, sitä suurempi on ns. vuorokausikäyttökerroin, jolla määritellään suurin vuorokautinen vedenkäyttö. Tässä tapauksessa se voisi vaihdella 1,8–3, koska todellista tietoa ei ole saatavissa. Suunnitelmassa kerroin on arvioitu olevan noin 2 eli vuorokausikulutus olisi noin 60–80 m³/vrk. Suurin vuorokausikulutus voisi olla jopa 90–120 m³/vrk. Koska kyse on arvioinnista, on syytä arvioida vedenotto realistisesti, jotta vältytään heti lupamääräyksen rikkomiselta.

Orajärven alueella on voimassa Lapin ympäristökeskuksen 27.2.1996 vahvistama ja Sodankylän kunnan laatima Orajärven osayleiskaava. Kaavassa on esitetty rakennuspaikkoja yhteensä n. 375 kpl. Vuoden 2006 viemäröinnin alustavan yleissuunnitelman mukaan, jos kaava-alue toteutuisi, olisi veden keskikulutus noin 135 m³/vrk ja suurin vuorokausikulutus noin 243 m³/vrk.

Kun pohjavesitutkimuksissa pohjaveden pinta ei kevään minimivirtaaman aikana pudonnut juurikaan 360 m³/vrk pumppauksen yhteydessä ja tutkimuksen mukaan paikalta voi turvallisesti ottaa vettä noin 200 m³/vrk, sekä em. kaavalliset ja vedenkulutusvaihtelusyiden vuoksi hakija katsoo, että lupa 150 m³/vrk ottamista varten ei ole kohtuuton. Vettä otetaan käytännössä kuitenkin vain vesilaitoksen tarvitsema määrä. Vettä ei johdeta muualle kuin vesiyhtiön asiakkaille.

Uuden vedenottamon ja syöttöjohtojen rakentaminen mahdollistaa lisäksi vesihuollon laajenemisen Möykymärantaan ja Honkaniemeen. Lisärakentamista voi kylään tulla esim. kunnassa kasvavan kaivosteollisuuden vuoksi. Myös em. seikat on huomioitava tarvittavaa vesimäärää arvioitaessa.

Tarkkailu

Vedenlaatua tarkkaillaan talousvesiasetuksen 461/2000 mukaisesti. Asetuksen 8 § mukaan laaditaan valvontatutkimusohjelma yhteistyössä vesilaitoksen ja kunnan terveydensuojeluviranomaisen kesken. Tässä ohjelmassa huomioidaan tarvittavat toimenpiteet myös riskien varalle ym. sekä päätetään tutkimuspisteistä sekä näytteenottokerroista.

Yleinen käytäntö on ollut, että valvontatutkimusohjelma laaditaan yhteistyössä viranomaisen kanssa siinä vaiheessa, kun lupa vedenotolle on saatu ja vedenotto on mahdollista. Kun lupaprosessi on kesken asettaa se valvovan viranomaisen hankalaan tilanteeseen, jos vedenottolupaa ehtoineen ei vielä ole ja pitäisi tehdä valvontatutkimusohjelma. Muita tarkkailuohjelmia tai -suunnitelmia ei hakija pidä tässä yhteydessä tarpeellisena.

Alueella on jo kaksi pohjaveden tarkkailuputkea vedenottamopaikan yläpuolella noin 60 ja noin 200 metrin etäisyydellä, kuten hakemussuunnitelmassa on esitetty.

Virtaussuuntien selvittäminen

Pohjaveden virtaussuuntien selvittäminen pohjavesiputkia asentamalla ja koepumppaamalla on erittäin laaja, aikaa vievä ja kallis tutkimus. Pienellä vesilaitoksella ei ole mitään mahdollisuutta tehdä näin mittavia tutkimuksia. Laitoksen liikevaihto on noin 12 000 € vuodessa. Vesimaksu koostuu 80 € perusmaksusta ja 0,8 €/m³ kulutusmaksusta (+ alv) eli vesimaksu on realistinen.

Huomioiden hankkeen koon, otettavan vesimäärän ja jo nyt Lapin ympäristökeskuksen tekemät perusteelliset pohjavesitutkimukset ja koepumppaukset sekä lisätutkimukset pitää hakija vaatimusta taloudellisesti kohtuuttomana.

Lähdeselvitykset

Pohjavesitutkimuksissaan Lapin ympäristökeskus on todennut, että lähteen ylivalumapuro oli niin leveä, että mittapadon asentaminen siihen on vaikeaa. Se tulee olemaan vaikeaa myös tulevissa tutkimuksissa ja voi aiheuttaa enemmän haittaa rakenteillaan lähdeluonnolle kuin saadusta tutkimustuloksesta on hyötyä.

Suoritettuna koepumppauksen aikana (kevällä minimivirtaamakaudella) noin 40 vrk ja pumppausteholla 360 m³/vrk ei vesipinta pumppausputkessa laskenut kuin 65 cm. Koska 360 m³/vrk pumppaus ei juurikaan vaikuttanut minimivirtaaman aikana pohjaveden pintaan pumppauspisteessä, on hyvin oletettavaa, ettei suunniteltu 150 m³/vrk ottaminen vaikuta merkittävästi lähteen tilaan. Todellinen vedenotto on tällä hetkellä maksimissaan noin 80 m³/vrk.

Vanhat tutkimusputket on sijoitettu pääosin maakerrosten veden pumppausta varten. Uudet porakaivotyypiset tutkimusputket ulotetaan kallioruhjeisiin asti, joten vettä otetaan myös syvistä kerroksista, mikä pienentää maakerroksista otettavan veden ja lähteenä purkautuvan osuutta. Hakijan

arvion mukaan vedenotosta ei ole haittaa viereisen lähteen vesimäärälle eikä lähdeluonnolle.

Hakija tekee keväällä 2013 täydentäviä pohjavesitutkimuksia, joiden yhteydessä asennetaan 2 kpl d=160mm siiviläputkia kaivopaikalle. Samalla suoritetaan huuhtelu- ja koepumppaus sekä otetaan vesinäytteet. Tutkimukset suorittaa Lapin ELY-keskus / Aulis Ruotsalainen. Mikäli tutkimuksissa ei ilmene mitään vedenottoon kielteisesti vaikuttavaa, tullaan asennettuja tutkimusputkia käyttämään lopullisen vedenottamon pohjavesikaivoina. Tutkimuksissa tullaan mahdollisuuksien mukaan tarkkailemaan lähdepurkauman vesipintaa ja siitä lähtevää virtaamaa. Muita lähdeselvityksiä hakija pitää hankkeen pienen koon ja vähäisen ympäristövaikutuksen vuoksi kohtuuttomina vaatimuksina. Vastaavan tyyppisiä lähdepurkaumia on lähialueella useita.

2) Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousyksikkö

Suunnitelmissa on esitetty betonipainoiksi pyöreitä puukiiloilla lukittuja betonipainoja, joissa ei ole pyydyksiin tarttuvia ulokkeita. Betonipainot uppoavat putken alalaitaa myöten järven pohjaan, joten pohjaan jää putki ja sen ympärillä olevat puolipyöreät betonipainot. Yhden suunnitelman mukaisen puukiilapainon d=110 hinta on noin 6,0 €/kpl.

On myös olemassa ns. pallobetonipainoja, jotka on suunniteltu vesistökohteisiin, joissa harrastetaan kalastusta. Painojen pyöreä muoto estää verkkojen ja vieheiden tarttumisen painoihin. Pallopainojen osat kiinnitetään toisiinsa neljällä rst-kierretangoilla ja muttereilla. Pallopainon hinta on noin 18 €/kpl.

Kokonaiskustannuksiin painojen vaihto ns. pallopainoihin vaikuttaisi seuraavasti:

Painotuksen osuus suunnitelman mukaisesti	40 000 €
Painotus ns. pallopainoilla	90 000 €
Erotus	50 000 €

Pallopainojen kokonaishintaan vaikuttaa itse painojen lisäksi hitaampi asennustyö ja konekaluston odotusajat.

Hakija pitää suunnitelman mukaisia puukiilapainoja riittävän kalastusystävällisinä. Myös nykyiset vesijohdot on painotettu Orajärven pohjaan vastaavilla painoilla. Painojen vaihtamisesta syntyvä kustannuslisä on kohtuuton siitä saatuun hyötyyn nähden.

3) Sodankylän kunnan ympäristölautakunta

Toiminta-alue

Orajärven Vesihuolto Oy ei muuta tässä yhteydessä toiminta-alueitaan. Toiminta-alueella ei ole tässä yhteydessä mitään tekemistä uuden vedenottamon rakentamisen kanssa. Vesistöön rakentamisen yhteydessä rakennetaan varaukset, yhdysvesijohdot, Möykymärantaan sekä Honkaniemeen. Rakentaminen suoritetaan, koska se on taloudellisesti järkevää

ja edullisempaa tehdä muun vesistöalitustyön kanssa yhtä aikaa. Kun uudet syöttövesijohdot on tehty, voidaan kiinteistön omistajien kanssa neuvotella vesihuoltopalvelujen tarjoamisesta alueelle. Vesilaitos voi tarjota palvelujaan myös toiminta-alueensa ulkopuolelle.

Honkaniemen alueelle on tehty vesijohtoverkoston laajentamissuunnitelma vuonna 2008. Toiminta-alueita laajennettaessa tulee Sodankylän kunnan kuulla asiassa vesilaitosta. Yleensä toiminta-aluetta laajennetaan vesiyhtiön toivomuksesta ja esittämällä tavalla.

Jätevesihuolto

Jätevesien käsittely ei liity mitenkään varavedenottamon vedenottamon ja vesijohtojen rakentamiseen. Orajärven Vesihuolto Oy vastaa yhtiöjärjestyksen mukaan vain alueen vesijohtoverkostosta. Yhtiö ei vastaa jätevesien käsittelystä. Jätevesien käsittely on kiinteistökohtaista ja jokaisen kiinteistön on rakennettava asetuksen mukaiset puhdistamot 15.3.2016 mennessä. Jätevesien käsittelyn kehittäminen kuuluu Sodankylän kunnalle.

Peräjoen pohjavesialue

Lähes kaikilla pohjavesialueilla sijaitsee jonkin asteisia riskejä. Riskit on luonnollisesti huomioitava laitoksen toiminnassa sekä valvontatutkimusohjelmaa tehtäessä.

Ampumarata sijaitsee osittain vedenottamon valuma-alueella. Oletettavaa on, että valuma-alue vastaa pohjavesialuetta. Sodankylän kunnalta saatujen tietojen mukaan ampumaradalla ei ole ympäristölupaa, vaikka toiminta saattaa pilata ympäristöä, varsinkin kun alue sijaitsee luokitellulla pohjavesialueella. Ampumaradalle tulee hankkia ympäristölupa, jossa huomioidaan mahdolliset vedenottamolle aiheutuvat riskit ja haittavaikutukset. Haittavaikutukset ja riskit tulee estää rakenteellisilla ja toiminnallisilla ratkaisuilla.

Valtatie 5 on myös nykyisen vedenottamon lähellä. Tällä hetkellä riski on suuri, koska paikalla on vain yksi pohjavesikaivo. Tulevaisuudessa tiestä aiheutuva riski pienenee, koska vedenottamot sijaitsevat kahdessa eri paikassa.

Muilta osin voidaan todeta, että Lapin ympäristökeskuksen pohjavesitutkimuksien mukaan vedenlaatu täyttää talousvedelle asetetut vaatimukset, eikä paikalla ole nykyisin olemassa sellaista tekijää, jolla olisi vedenlaatua huonontava seuraus. Lisäksi tutkimuksia täydennetään ja varmistetaan vuoden 2013 aikana.

Vesistön alitustyöt

Kaivutöitä vesistössä tehdään vain 4 kohdassa rannalla, jossa vesijohto kaivetaan roudattomaan ja jäältä suojaavaan syvyyteen. Kaivutyöt tehdään suunnitelmapiirustuksien mukaisessa laajuudessa. Muilta osin putket painotetaan betonipainoilla järven pohjaan.

Vesistöä samentavat työt ovat pieniä, paikallisia, muutamien kymmenien metrien kaivuja, joista syntyvä kivennäismaista aiheutuva samenuma laskeutuu nopeasti järven pohjaan, eikä aiheuta laajamittaista samenumis- aluetta. Samenumisaluet voi havaita silmämääräisesti. Erillistä näytteenottoa, laboratoriokokeita ym. hakija pitää kohtuuttoman suurina turhina kustannuksina, jotka eivät anna tilanteelle mitään lisäarvoa. Silmämääräinen havainnointi, raportointi ja tilanteen seuraaminen ovat riittäviä toimenpiteitä normaalitilanteessa.

4) Sodankylän riistanhoitoyhdistys

Koska kyseessä on pääosin luotiaseilla tapahtuva ammunta, ei ampumaradasta ole arvioitu aiheutuvan haittaa vedenottamolle, mikäli ampumaradan ympäristölupaa ehtoja noudatetaan. Etäisyys ampumaradan luotipenkkaan on noin 820 metriä.

Sodankylän kunnalta saatujen tietojen mukaan ampumaradalla ei ole ympäristölupaa, vaikka toiminta saattaa pilata ympäristöä ja alue sijaitsee luokitellulla pohjavesialueella. Toiminta on jatkunut jo yli 20 vuotta ilman ympäristöasioiden huomioon ottoa. Ampumaradalle tulee hankkia välittömästi ympäristölupa, jossa huomioidaan mahdolliset ympäristölle aiheutuvat haittavaikutukset (Ympäristönsuojelulaki). Haittavaikutukset estetään rakenteellisilla ja toiminnallisilla ratkaisulla.

Lisäksi ampumaradan toimintaa ja mahdollisia päästöjä tulee toiminnan harjoittajan tarkkailla riittävillä pohjavesinäytteillä. Toiminnan harjoittajan on osoitettava, ettei toiminnastaan ole haittaa ympäristölle ja pohjavedelle.

Vesinäytteitä vedenottamosta otetaan ennen vedenjohtamista laadittavan talousvedenvalvontaohjelman mukaisesti. Valvontaviranomainen on Sodankylän kunnan terveystoimintaviranomainen.

Muistuttajan korvausvaatimus on perusteeton ja jääväminen mahdollisten ympäristörikkomusten osalta lainvastainen.

Vaatimus vesinäytteiden ottamisesta on perusteeton. Näytteitä otetaan talousvesiasetuksen 461/2000 mukaisesti.

5) XX ja XX

Kiinteistön klapialue sijaitsee noin 870 metrin päässä rakennetavasta vedenottamosta. Klapiutuotannosta ei ole suoranaisesti haittaa vedenotolle. Kiinteistö sijoittuu vain osittain pohjavesialueelle. Uusi vedenottamo ei vaikuta kiinteistön nykyisiin kaivoihin.

Klapiyrittäjän on huolehdittava omasta toiminnastaan siten, ettei missään vaiheessa ympäristöön aiheudu pilaantumisvaaraa. Öljyjen, yms. haitta- aineiden laskeminen maaperään on kielletty. Huolto- ja varastotilat on tehtävä siten, ettei ympäristön pilaantumisvaaraa ole. Jos kiinteistön omistaja rakentaa pohjavesialueelle, on jätevesienkäsittely tontilla tehtävä jätevesiasetuksen mukaisesti ja jos alue on pohjavesialueella, ei maahan imeytys ole suotavaa. Tästä päättää Sodankylän kunnan lupaviranomainen lupahakemuksen yhteydessä.

kartan 0942/12 numero 16. 27.9.2013” MK 1:500 ja 1:1 000 osoittamaan paikkaan Sodankylän kunnassa.

Aluehallintovirasto myöntää Orajärven vesihuolto Oy:lle luvan vesijohdon rakentamiseen Peräjoen ja Orajärven alitse hakemuksen mukaisesti hakemukseen liitetyn ”Yleiskartta 0942/12 numero 1. 12.11.2012” MK 1: 10 000 osoittamaan paikkaan Sodankylän kunnassa.

Lupa on voimassa toistaiseksi.

Hankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu vesilain mukaan korvattavaa edunmenetystä. Ennakoimattoman edunmenetyksen varalta annetaan jäljempää ilmenevä ohjaus.

Luvan saajan on noudatettava vesilain säännöksiä ja seuraavia lupamääräyksiä.

Lupamääräykset

Rakenteet

1. Laitekaivot on rakennettava hakemukseen liitetyn ”Vedenottamon laitekaivo 0942/12 numero 13. 12.11.2012” MK 1:50 ja 1:100 mukaisesti. Koepumppauksen tutkimusputket UP 1159 ja 1161 voidaan jättää osaksi rakenteita. Huoltorakennus laitteineen on rakennettava hakemukseen liitetyn ”Huoltorakennus 0942/12 numero 14. 12.11.2012” MK 1:50 ja 1:100 mukaisesti. Vedenottoaivojen ympärille on rakennettava aitaus, joka on varustettava lukittavalla portilla. Vedenottamoalue on varustettava selvästi näkyvällä taululla, josta käy ilmi ottamon omistaja ja tarpeelliset yhteystiedot.

Vesistön alitusten osalta vesijohto on rakennettava hakemukseen liitettyjen ”Pituusleikkaus, tyyppipoikkileikkaus, 0942/12 numerot 4–9 ja 11–12. 12.11.2012” MK 1:100/1:1 000 mukaisesti ja hakemuksesta muutoin ilmenevällä tavalla. Vesijohto on painotettava Orajärven pohjaan 100 %:sti painotettuna sileäpintaisia painoja käyttäen. Johtolinjan 3–3.0 rantautumispaikassa vesijohdon linjaus ja rakentaminen ei saa kohdistua kiinteistön Törmälä (758-411-8-32) alueelle.

Vesijohdon sijainti on merkittävä alituspaikoilla rannoille asetettavilla, selvästi näkyvillä tauluilla, joissa on ilmoitettava vesijohdon omistaja. Merkitsemisessä on lisäksi noudatettava Liikenneviraston ohjeita ja määräyksiä.

Vesienkäsittelyrakenteisiin saa Lapin ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla tehdä sellaisia muutoksia, joilla ei ole oleellista merkitystä rakenteiden toimivuuteen ja jotka eivät lisää haitallisia vaikutuksia ympäristöön.

Töiden suorittaminen

2. Rakennustyöt on tehtävä siten ja sellaisena aikana, että vesialueelle ja sen käytölle aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa ja häiriötä. Työ on tehtävä samentumista mahdollisimman vähän aiheuttavin työmenetelmin.

Luvan saajan on huolehdittava siitä, ettei työn aikana vesistön käyttöä vaikeuteta enempää, kuin tarkoitetun tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä. Mikäli työ tehdään talvella, luvan saajan on merkittävä selvästi työalue turvallisen jäällä liikkumisen varmistamiseksi. Luvan saajan on töitä suorittaessaan huolehdittava siitä, ettei työalueella olevia toisten omistamia rakenteita tai laitteita vahingoiteta.

3. Luvan saajan on poistettava vesistöstä ja sen rannoilta rakennusjätteet ja ylimääräinen kaivumaa sekä huolehdittava rakennustyön muidenkin jälkien poistamisesta. Ranta-alueet on työn päätyttyä siistittävä ja saatettava muutoinkin mahdollisimman lähelle ennen rakennustöiden aloittamista vallinnutta tilaansa.

Pohjaveden otto

4. Vedenottamosta saadaan ottaa vettä vuorokausikeskiarvona laskettuna enintään 150 m³/vrk. Vedenottokaivoista otettavat vesimäärät on mitattava luotettavilla vesimäärän mittauslaitteilla.
5. Vedenottamo on käytettävä niin, ettei kenellekään aiheuteta enempää vahinkoa tai haittaa kuin veden saamista tarkoittavan yrityksen toteuttamiseksi on ilman kohtuuttomia kustannuksia välttämätöntä.

Veden käsittely ja tarkkailu

6. Ennen verkostoon johtamista on vesi tarvittaessa käsiteltävä niin, että se täyttää yleisten vesilaitosten vedelle asetetut laatuvaatimukset.
7. Luvan saajan on tarkkailtava vedenottamon pumppausmäärää, pohjaveden pinnan korkeuksia ja ottamon raakaveden laatua Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymän tarkkailusuunnitelman mukaisesti. Tarkkailusuunnitelma on toimitettava ELY-keskukselle viimeistään kuukausi ennen tarkkailun ja vedenoton aloittamista. Tarkkailusuunnitelman laatimisessa on kiinnitettävä huomiota lähellä kulkevan valtatie 5 mahdollisesta vaikutuksesta vedenlaatuun.

Kunnossapito

8. Luvan saajan on pidettävä pohjavedenottamoon, pohjavesiolojen tarkkailuun ja vedenottamoalueisiin kuuluvat rakenteet ja laitteet kunnossa sekä alueet mahdollisimman puhtaina. Kaikki pohjaveden ottoa varten tarpeelliset aineet ja tarvikkeet on sijoitettava ja varastoitava niin, etteivät ne aiheuta vaaraa pohjavedelle.

9. Luvan saajan on pidettävä vesijohto sekä sen sijaintia osoittavat merkitaulut asianmukaisessa kunnossa.

Töiden aloittaminen ja toteuttaminen

10. Hankkeen toteuttamiseen on ryhdyttävä kolmen vuoden kuluessa ja hanke on toteutettava olennaisilta osin kuuden vuoden kuluessa siitä lukien, kun tämä päätös on tullut lainvoimaiseksi. Muuten lupa raukeaa.

Ilmoitukset

11. Töiden aloittamisesta on etukäteen ilmoitettava kirjallisesti Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle ja Sodankylän kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.
12. Työn valmistumisesta on ilmoitettava kirjallisesti 60 päivän kuluessa työn päättymisestä lukien aluehallintovirastolle, Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle ja Sodankylän kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä Liikenneviraston Meriväylät -yksikölle Vaasan toimipisteeseen, jolle on lisäksi toimitettava kkj-järjestelmässä oleva, vesijohdon sijaintia osoittava kartta.

Ohjaus ennakoimattoman edunmenetyksen varalta

Jos tässä päätöksessä tarkoitetusta toimenpiteestä aiheutuu edunmenetystä, jota nyt ei ole ennakoitu, voidaan siitä vaatia korvausta erikseen siten kuin vesilain 13 luvun 8 §:ssä on säädetty.

Perustelut

Luvan myöntämisen edellytykset

Pohjavedenottamon rakentaminen ja pohjaveden ottaminen sekä talousveden johtamiseen tarvittavien vesijohtojen alitukset ovat tarpeen turvaamaan Orajärven kylän toiminta-alueen talousveden saanti mukaan luettuna kriisiaika ja poikkeustilanteet.

Luvan saajalla on sopimus vedenottamoalueen kiinteistön omistajan kanssa alueen pohjavedenottamon rakentamisesta ja pohjaveden ottamisesta sekä sopimukset kiinteistön omistajien kanssa vesistöjen alitusalueiden osalta.

Otettavan veden määrä on rajattu tasolle, joka koepumppausten perusteella on alueelta pumpattavissa ilman merkittäviä vaikutuksia ympäristön tilaan.

Vesistöjen alitusten rakentamisen lyhyen keston ja vähäisiksi arvioitavien samentumisvaikutusten vuoksi hankkeella ei ole vaikutusta Orajärven ja

Peräjoen vedenlaatuun. Vesijohtolinjojen sijoittamisesta Orajärven pohjalle on vain vähäistä haittaa kalastukselle.

Vedenottamon rakentaminen, veden ottaminen ja vesistöjen alitukset eivät vaaranna yleistä terveydentilaa tai turvallisuutta, eivät aiheita huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa eikä suuresti huononna paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja.

Kemijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman vuoteen 2015 mukaan Orajärven ekologinen tila on luokiteltu hyväksi ja tavoitteena on hyvän tilan säilyttäminen. Hanke ei vaikuta haitallisesti vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseen.

Hankkeesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin.

Näin ollen luvan myöntämisedellytykset täyttyvät.

Lupamääräykset

Rakentamista ja rakenteita koskevat määräykset 1–3 varmistavat sen, että rakentaminen tapahtuu suunnitellulla tavalla. Sileäpintaisten painojen käyttö on tarpeen vesistöissä tapahtuvalle kalastukselle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi.

Tarkkailumääräyksillä (lupamääräys 7) varmistetaan veden oton ja sen vaikutusten riittävä seuranta.

Sovelletut säännökset

Vesilain 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2) kohta, 5 §, 6 §:n 2 momentti, 7, 8, 10, 11 ja 18 §.

Lausuntoihin ja muistutuksiin vastaaminen

Aluehallintovirasto ottaa 1. **Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen** lausunnossa esitetyt vaatimukset huomioon lupamääräyksistä ilmenevällä tavalla. Annetun lisäselvityksen perusteella aluehallintoviraston katsoo, että vedenottamosta noin 100 m etäisyydellä oleva lähde ei ole luonnontilainen, joten poikkeamista ei Vesilain 2 luvun 11 §:n mukaisesti ole tässä yhteydessä tarpeen tarkastella. Veden otolla ei ennalta arvioiden ole merkittävää vaikutusta lähteen vesitilanteeseen.

Aluehallintovirasto ottaa 2. **Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousyksikön** vaatimuksen huomioon lupamääräyksestä 1. ilmenevällä tavalla.

Aluehallintovirasto ottaa 3. **Sodankylän kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen** lausunnossa esitetyt vaatimukset huomioon lupamääräyksis-

sä ilmenevällä tavalla. Aluehallintovirasto toteaa, että tässä yhteydessä ei ratkaista alueen jätevesihuollon järjestämistä eikä myöskään vesihuoltolaitoksen toiminta-aluetta. Em. mainittujen asioiden ratkaiseminen ei kuulu aluehallintoviraston toimivaltaa. Alueella olevat riskikohteet tulee ottaa huomioon pohjaveden tarkkailua järjestettäessä. Alitusten osalta erillistä tarkkailua ei ole nähty tarpeelliseksi.

4. **Sodankylän riistanhoitoyhdistyksen** muistutuksen osalta aluehallintovirasto toteaa, että pohjaveden pilaamiskielto (Ympäristönsuojelulaki 8 §), on ehdoton, eikä siihen voida lupakäsittelyssä myöntää poikkeamisia. Eri toiminnoista aiheutuvien vaikutusten tarkkailu kuuluu lähtökohtaisesti varsinaisen toiminnan harjoittajalle. Tässä yhteydessä ei ratkaista ampumaradan ympäristölupaa tai ampumaratatoiminnasta mahdollisesti jo aiheutuneen pilaantumisen selvittämistä tai pilaantuneen maan puhdistamista. Pohjaveden ottamisesta ei arvioida aiheutuvan Sodankylän riistanhoitoyhdistykselle korvattavaa haittaa.

5. **XX:n ja XX:n** muistutuksen osalta aluehallintovirasto toteaa, että pohjaveden pilaamiskielto (Ympäristönsuojelulaki 8 §) on ehdoton, eikä siihen voida lupakäsittelyssä myöntää poikkeamisia. Pohjaveden ottamisesta ei arvioida aiheutuvan muistutuksen tekijöille korvattavaa haittaa.

6. **XX:n ja XX:n** muistutuksen osalta aluehallintovirasto toteaa, että pohjaveden pilaamiskielto (Ympäristönsuojelulaki 8 §), on ehdoton eikä siihen voida lupakäsittelyssä myöntää poikkeamisia. Kun otetaan huomioon muistuttajien kiinteistön etäisyys, korkeusasema ja otettava vesimäärä pohjaveden ottamisesta ei arvioida aiheutuvan muistutuksen tekijöille korvattavaa haittaa. Veden oton ei arvioida vaikuttavan kiinteistön vedensaantiin.

7. **XX:n** muistutuksen osalta aluehallintovirasto toteaa, että alueelta on suoritettujen pohjavesitutkimusten yhteydessä arvioitu saatavan hyvälaatuista pohjavettä. Pohjaveden laadun tarkkailemisesta on annettu lupamääräys 7.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Päätöksen yleinen täytäntöönpanokelpoisuus

Päätös on täytäntöönpanokelpoinen sen saatua lainvoiman.

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Käsittelymaksu on 2 745 euroa.

Lasku lähetetään myöhemmin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Maksu määräytyy aluehallintovirastojen maksuista annetun valtioneuvoston asetuksen (1572/2011) mukaisesti. Jos päätöskirja sisältää useita maksutaulukossa maksullisiksi säädettyjä vesitalousasioita siten, että ne muodostavat samaa tarkoitusta palvelevan kokonaisuuden, peritään asian käsittelyssä korkeimpaan maksuluokkaan kuuluvan asian käsittelymaksun suuruinen maksu kuitenkin siten, että maksua voidaan korottaa 50 prosenttia taulukon mukaisesta maksusta. Päätöskirja sisältää taulukossa mainitun muun vedenoton ja lisäksi kolmessa kohteessa vesistön alituksen johdolla. Asetuksen liitteenä olevan maksutaulukon mukaan muuta vedenottoa koskevan hakemuksen käsittelystä perittävän maksun suuruus on 1 840 euroa. Maksua on korotettu 50 prosenttia, joten maksu on 2 745 euroa.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös

Hakija

Jäljennös päätöksestä

Sodankylän kunta

Sodankylän kunnan kaavoitusviranomainen

Sodankylän kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, kalatalous -ryhmä

Suomen ympäristökeskus (sähköpostitse)

Ilmoitus päätöksestä

Asianosaiset

Ilmoittaminen ilmoitustauluilla

Tieto päätöksen antamisesta julkaistaan Pohjois-Suomen aluehallintoviraston ilmoitustaululla ja päätöksestä kuulutetaan Sodankylän kunnan virallisella ilmoitustaululla.

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Liite

Valitusosoitus

Ilkka Haataja

Hannu Puranen

Asian ovat ratkaisseet ympäristöneuvokset Ilkka Haataja ja Hannu Puranen. Asian on esitellyt Hannu Puranen.
HP/es

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Valituskirjelmä on toimitettava liitteineen Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon.

Valitusoikeus Valituksia päätöksen johdosta voivat esittää ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, ELY-keskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut yleistä etua valvovat viranomaiset.

Valitusaika Valitusaika päättyy **9.12.2013**, jolloin valituksen on viimeistään oltava perillä Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa.

Valituksen sisältö Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- aluehallintoviraston päätös, johon haetaan muutosta
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi)
- miltä kohdin aluehallintoviraston päätökseen haetaan muutosta
- mitä muutoksia aluehallintoviraston päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla)

Valituksen liitteet Valituskirjelmään on liitettävä

- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta
- jäljennös valituskirjelmästä (jos valituskirjelmä toimitetaan postitse)

Valituksen toimittaminen Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon

Valituskirjelmä on toimitettava Pohjois-Suomen aluehallintoviraston kirjaamoon. Valituskirjelmän on oltava perillä **määräajan viimeisenä päivänä** ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanotolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston yhteystiedot

käyntiosoite:	Linnankatu 1–3
postiosoite:	PL 293, 90101 Oulu
puhelin:	vaihde 0295 017 500
telekopio:	08 - 3140 110
sähköposti:	kirjaamo.pohjois@avi.fi
aukioloaika:	klo 8–16.15

Oikeudenkäyntimaksu Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 90 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.